

Wopomnjenka

na swjatočnosće při poswjećenju

Serbskeho Doma

26. septembra 1904

w Budyšinje.

Podawa swjedžeński wubjerk z nakładom M. S.

WOBSAH:

2318° 578

1. Program swjedženja str. 2.
2. Program koncerta str. 4.
3. Swjedžeńske spěwy str. 6.
4. Wopis Serbskeho Doma str. 8.
5. Wozjewjenje str. 11.

2318° 578

Swjedžeński porjad.

I. Njedźelu 25. septembra wječor w 8 hodź.: **Witanje hosći** w Gudźic hotelu při dwórnišću.

II. Póndźelu 26. septembra:

1. **Dopoldnja** $\frac{1}{2}$ 11 hodźin: **Poswjećenje Serbskeho Doma** na Lawskich Hrjebjach (Lubinskim Přikopje) čo. 2:

- a) Měšany kwartet: „Bóh žohnuj tebje, Łužica.“
- b) Swjedžeńska rěč předsydy knj. biskopa Dr. th. Jurija Łusčanskeho.
- c) Přepodaće klučow.
- d) Wobkhód přez dom a musej.

2. **Připołdnju w 12 hodź.:** **Swjedžeńska zhromadźizna Maćicy Serbskeje** w Gudźic hotelu:

- a) Powitanje přez předsydu knj. biskopa Dr. th. Jurija Łusčanskeho.
- b) Rozprawa sekretarja knj. kan. schol. J. Skalewo Serbskim Domje.
- c) Swjedžeński přednošk knj. prof. dra. Muki.
- d) Přepodawanje swjedžeńskich darow za dom, musej a knihownju.
- e) Pomjenowanje čestnych sobustawow a wudźělenje čestnych diplomow dobroćerjam a zakładnikam Serbskeho Doma přez předsydu M. S.
- f) Přijimanje nowych sobustawow do Maćicy Serb.* přez městopředsydu knj. far. J. Křižana.
- g) Zhromadny spěw: Naše Serbstwo z procha stawa.

* Štóž chce do Maćicy Serbskeje jako sobustaw zastupić (hl. wozjewjenje str. 11), njech to před abo při swjedžeńskej zhromadźiznje sekretarjej abo někomu z předsydstwa wozjewi, přepodawši pódla na papjerku napisanu swoju dospołnu adresu.

Naše Serbstwo z procha stawa,
Stawa žiwa narodnosć;
Sylny duch nam moey dawa,
Zbudži swjatu horliwosć.

Wóteny kraj, krasny raj,
:,: Slawa! kóždy zawyskaj! :,:

Serbjo kruće, młodzi džeja
Z nadžiju do přichoda;
Wyšše hłosy hrimoceja,
Wšitke žily zaržuja.

Wóteny kraj atd.

Nowe slónco zeskhadzane
Rjeńše pruhi wupřestrje;
Swobodnosć, to slónco rjane,
Krasni njebo lužiske.

Wóteny kraj atd.

Bratrowstwo sej zawdawamy
W wótčinskih tych wutrobach,
Jednotu sej přisahamy
K dobrom' skutkej w Łužicach.

Wóteny kraj atd.

3. Popołdnu w 2 hodź.: **Swjedžeńska hosćina** w Gudźic hotelu:

a) Slawa kralej (městopředsyda knj. far. J. Křižan.).

Spěw: Krala Bóh požohnuj (hl. str. 6).

b) Slawa twarskemu mištrej a architektej (knj. Dr. Herrmann)

c) Slawa serbskemu ludej a krajej (předsyda wubjerka knj. farań Kubica).

Spěw: Hlej, k połdnu zběhaju so módre hory (hl. str. 6).

d) Slawa bližšim a dalšim hosćom (knj. prof. Muka).

e) Slawa* předsydstwu a wubjerkej Maćicy Serbskeje (knj. farań kan. Herrmann).

Spěw: Do Budyšina zjězdžuja (hl. str. 7).

Přisp.: W přestawkach srjedź slawow so swjedžeńske připisy a telegramy čitaju.

4. **Wječor w 7 hodźinach: Zjawny ludowy swjedžen** w Krónje na kamjeńtnej hasy:

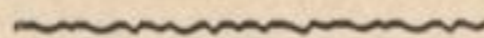
a) swjedžeńska řeč knj. fararja D o m a š k i;

b) swjedžeński koncert (nadrobny program hl. str. 5);

c) bal.

Přisp.: Při balu w přestawkach spěwataj so zhromadnje spěwaj: „Trać dyrbi Serbstwo zawostać“ a „Hdže statok mój“.

* Druhe slawy su swobodne; wšě dalše wujasnjanja při hosćinje dawa předsyda swjedžeńskeho wubjerka knj. řečnik Dr. E. Herrmann.

Ludowy swjedzeń.

≡ Koncert ≡

w „Kronje“ na kamjeńtnej hasy.

Započatk wječor w 7 hodžinach.

Sobuskutkują:

koncertnej spěwařcy: knježna Marija Korjenkec
(Sopran) z Kamjenca,

knježna Ella Hagedornec (Mezzo-Sop.) z Drježdžan,

knježa: kantor K. Hanka z Wjelećina, wučerjej
Krušwica (baryton) a A. Pjeh (bas)
z Budyšina.

Měšany khór.

Orchester: Hudźbnicy Budyšskeho wojeřskeho
połka č. 103.

Křidło ze składu dwórskeho dod. Förstera z Lubija.

Nawjeduje: Bjarnat Krawc.

~~~~~  
Teksty spěwow při kassy po 20 np.  
~~~~~

I. džěl.

1. Hudźbny zawod za orchester . . . Pawol Hodžijski.

Swjedžeńska řeč:

Farař Domaška z Budestec.

2. Měšanej khoraj z přewodom orchestra:

a) Spójslej stej dwa mložeńca. } Nar. hlós } P. Hodžijski.
b) Zle myto. } wobdžěl } P. Hodžijski.

3. Přadla je Marja. Nar. hlós . Wobdžěl. P. Hodžijski.
Tenor-Solo.

4. Domizna. Duet za Mezzo-Sopran a bar. E. Frejšlak.

5. Štó tu khodži po mojim rowje? Nar. hlós
z přewodom orchestra *P. Hodžijski.*
6. Fijalka. Měšany kwartet z „Nalěća“ *K. A. Kocor.*
7. Nětka slóněko Bože khowa so. Duet za
tenor a bas ze „Žnjow“ *K. A. Kocor.*
8. Měšanej khoraj:
a) Stup dalej! }
b) Hanka, ty sy moja! } Nar. hlósy *P. Hodžijski.*

II. džěl.

9. Džed je wowey hriby zjědl.* Serbska
reja za orchester *Bjarnat Krauwe.*
10. Měšane khory:
a) Za Kamjeńcom. }
b) Zbožowny pastyr. } Nar. hlósy.**
c) Wójnski spěw. } Wobdžělal *Bjarnat Krauwe.*
11. Spěwy za sopran z přewodom piana:
a) Pod bělej brězyčku. *K. A. Kocor.*
b) Dželenje. }
c) Holčo a kokula. } *B. Krauwe.*
12. Spěwaj za tenor:
a) Zastaničko. }
b) Pućowař w nalěću. } *K. A. Kocor.*
13. Kak stupa so lóštnje a wjesele! Měšany
kwartet z „Podlěća.“ *K. A. Kocor.*
14. Pastyr a holičo. Duet za sopran a tenor
z „Nalěća.“ *K. A. Kocor.*
15. a) Limborski kwas. Žónski khór.
b) Reja w meji. }
c) Džiwny sóněk. } Narodne hlósy.** *B. Krauwe.*

* W čišću za klawěr wušło jako op. 6 „Ze serbskich honow“ pola Kahnta w Lipsku.

** Z op. 15 „Bendische Volkslieder,“ pola Kahnta w Lipsku.

Swjedžeńske spěwy.

Krala Bóh požohnuj.

Krala Bóh požohnuj,
Zbože z nim wobradźuj,
Žohnuj joh' Bóh!
Sława, česć jemu kćěj,
Lišćerjow wot so zwěj,
Při trónje mudrosć měj:
Žohnuj joh' Bóh!

Dołhe jom' knjejstwo daj,
Pokoj a měr za kraj,
Dobyanje!
Sprawny wón miły je
We wšěm, štož započnje;
Saksow krej lutuje:
Žohnuj joh' Bóh!

Wón nas kaž džěcata
Wótcowscy lubo ma,
Radosć nam je;
Za wšěch wón zbože chce,
Poddanstwo přiwisne
Jemu je witane:
Žohnuj joh' Bóh!

Serbski narod.

(Hlós: Ja znaju kraj. Tow. Sp. č. 12.)

Hlej, k połdnju zběhaju so módre hory,
K połnocy čěmna hola stražuje;
A k nim a w njej so tula běle dwory,
A zemja tuk a tyće daruje.
Praj, serbski kraj, hač njeje raj?
Wón kryje nas, wón žiwi nas,
Wón spochi z nami swjeći kwas.

A lud we wutrobach, we kosěach kruty
Je wukhował so w tymle krajiku;
Je přetrał bolosćow a bédow pruty,
Ród zdžeržał nam a rěč w tym kućiku.
Hej serbska krew, nam žiły hrěj!
Kaž wóteojo my chcemy stać
A Serbja wostać, w Serbach trać.

My česćić chcemy, lubować a hajić,
Z čimž pyšił je so nan a z česću stal;
A nihdy njedajmy sej w šiji dajić
Rěč, kotruž z maćerju je Bóh nam dał!
Pukń cuzy zwuk, dźerž w kraju tuk!
Rěč serbska dyrbi khwalbu měc
A zbožo Serbam w Serbach kěćc.

Štož dodźerželi smy sej z bėdnej' nocy,
Ze serbskich rukow nihdy njedajmy!
Hdyž cuze do nas chcedža drěc so mocy,
Sej dom a dwór a hono škitajmy!
Prut serbski lud sej bjeř a křud,
Zo Serby serbske wostanu
A wěčne mjeno dóstanu!

Serbski dom.

(Hřós: Sym Serbow.)

Do Budyšina zjězdžuja
So z éahom, z wozykom —
Džeń hordy sebi hotuja,
W nim swjećić serbski dom.

A cyła wyska Łužica,
Hdyž wěšćeny kće štom.
Nas na kwas prosy Maćica
Nas wita serbski dom.

A zadźiwana Sprewja je
A slucha z wjeselom,
A z powěsću přez Serby dže,
Zo swjeća serbski dom.

A w Lubinowych nutrinach
So běha k stronam třom,
A ruku tlóči brachej brach,
Hdyž widži serbski dom.

A přez njebjeski wyska stan
Pful, Smoleř z Imišom,
A Michał woła Worklečan,*
Zo swjeća serbski dom.

Džak tebi, naša Maćica,
A slawa z hrimotom,
Zo jako Serbstwa stražnica
Nam staji serbski dom!

Dónž Sprewja majka serbski brjóh,
Hač slóneo dže, hač hrom,
Dónž k njebju swědči Čornobóh,
Njeh stoji serbski dom!

* Hórnik.

Serbski Dom.

Po dołhim, horeym žadanju ma serbski lud nětko skóněnje swój dom, widzomne srjedžišćo wšoho wótčinstwa. Hordže so wupina wosrjedź starosławneho serbskeho města Budyšina. Wysoko pozběhuje swoju čerwjenu třechu k módrym njebiesam, škit pytajo pola toho, kotryž ludy wodźi a tež nad najmjeńšim narodom swoju prawicu wupřestrjewa. Haj, ze spodobanjom zawěsće wuliwa džensa běle pruhi swojeho slónčka Wjeřšny na naš dokonjany skutk, kotryž scělesnja telko woporow, prócy a zdychowanjow wótčinskich duši, zjednoćenych w křescanskej bratrowskej lubosći.

Krasny to ideal tón naš serbski dom, krasny to twar. Runjeća nima daloko a šěroko. Mnogi rjany twar w Budyšinje namakaš. Serbski dom přetrjechi wšě. Hižo jeho wulkosć imponuje. Je džěn 61 m dołhi a 15 m w srjedźnym džělu šěroki, a jeho ponoški su 31 m a 40 cm nad wulicu. Woknow naličiš 297 a duri 273. Nimo toho stej do dwora twarjenej dvě rumnej khěži, kóžda sama za so a wobě tola we zwisku z domom. Přeniša z njeju khowa w přizemi wulku swětlu serbsku čišćeńju, zjednoćenu ze Smolerjec klamami, kotrež su w přizemi hłowneho twara. Nad čišćeńju bě dotal w přnim poskhodže zaměsćeny serbski musej, w druhim poskhodže khowa so krasnje zarjadowana Maćična drohotna knihownja a nad knihownju namakaš skład Maćičnych spisow a musejnu komorku. Druha do dwora twarjena khěža so hakle k jutram do twari. W njej namakaš delka rumne konjemcy, pódla wulki skład za papjeru, picnu komorku, płokańju a jstwu za domownika. Nad tymile rumami rozspinje so bórzy rjany swětly sal, w kotrymž budže Maćica wot přichodnych jutrow sem swoje zhromadźizny wotměwać.

Bóle pak hišće hač wulkosć a rozsahlosć zbudźuje pře wšu měru krasnje wuwjedžena fačada abo zwonkowna murja wobdźiw wšěch nimokhodźacych. Knjez architekt

Grothe z Drježdžan je sej z njej swojeho wumjelstwa najrjeńši pomnik stajił. Z najtwjerdšeho kottaskeho pěskowca natwarjena wupina so wona w srjedźnym dźěle w bohatym čłonkowanju hač do nimale 32 m wysokeho ponožka. We šwizlach widziš wulku serbsku lipu. Wumělska ruka je ju tam na kamjeń wukuzłała a k njej přiwiła šěroki kamjeńtny bant, na kotrymž stoji w złotym hobrskim pismje „Serbski Dom“. Z boka lipy widziš na prawicy kołč a na lěwicy knihu z pjerom, znamjeni sprócniwosće a wučenosće. Wěžičcy, kotrejž wot šěrokeju wrotow so pozběhujetej hač nad třechu, wožiwitej rjenje dołhu fačadu, ju dźělcy do třoch dźělow. We šwizlach na lěwym křidle maš horkach lužiski wopon a pod nim na lěwicy křiž, znamjo wěry, a na prawicy róžu, znamjenje lubosće. A do kamjenja wurubany so tam w złoće jasni napis: Bohu k česći, Serbam k wužitku!“ Cyle symetriscy pokazuje prawe křidło Budyški wopon, znamjeni nadźije (kótlicu) a ratařstwa (kłosy) a napis: „Trać dyrbi Serbstwo zawostać!“ Pola mjez woknami su z rězbarskej pychu bohaće wudebjene. Róžički, ptačatka w nich nam při-zjewjeja nowe nalěće naroda. Jara wustojnje je z różkow-nej wěžu architektk wědzał twar z Lawskej hasu zwjazać, tak zo maš tež, hdyž wot „Třoch Lipow“ do města přińdžeš, lubokrasny pohlad na dom. Nad różknymi durjami čitaš napis: „Natwari Maćica Serbska w lětach 1897—1904.“

Delne rummy praweho křidla je wotnajała Lubijska banka; w srjedźnym dźěle so přihotuje hosćeńc a w lěwym křidle maš třeje klamy.

Do khěže nas wjedu durje a dwoje wrota, lěwe k přejězdej do dwora, prawe pak k hłownemu dwojitemu skhodej ze 142 žornowcowymi skhodžeńkami. Z přenjeho wotstawka skhodu powjedže šěroka khódba do sala. Chceš-li z rum-nych pincow hač na hornju lubju dóńc, maš 116 skhodžeń-
kow hić. Ale rad po nich stupaš, dokelž su skhody woprawdže rjane, z pisanymi woknami debjene a žiwje wumolowane. Do třećeho poskhoda došedši, wobroć so na

lěwicu. Tu je naš serbski musej. W dwěmaj salomaj, w jenej jstwi, w komorecy a w šěrokim zastupje je tu mnohosć starožitnych wěcow wustajenych.

Tola ně. Wšo wopisać tu njeje móžno. W jutrownym zešiwku „Časopisa M. S.“ wuńdže nadrobna rozprawa wo našim domje. Přispomnju jenož hišće, zo twarska suma 300000 hr. wučini. Ležomnosć, kotraž bu w swojim času ze starym domom za 58000 hr. kupjena, bě w tu khwilu 75000 hr. hódna. Wjele je drje hižo dotal serbska wótčinska mysl za naš dom woprowała, ale tola přecy nic telko, zo njeby hišće ćežki dołh na domje wotpočował. Tuž njechamy přestać za njón dale woprować. Chcemy džensa wosobnje złošić dar wótčinskeje lubosće, zo by čím lěpje a čím skerje Maćica Serbska mohła z čistym wunoškom doma skutkować:

„Bohu k česći, Serbam k wužitku!“

J. Š.

Wozjewjenje.

Dokelž sebi husto tón abo druhi přeje do „Maćicy Serbskeje“ jako sobustaw přistupić, njeje pak sebi wědomy, pod kajkimi wuměnjenjemi je to móžno a kajke přislušnosće a prawa wón z tym na so bjerje, dowolamy sebi tu postajenja wustawkow wo přistupje do Maćicy a wo přislušnosćach a prawach sobustawow wočišćeć a nadźijamy so, zo změjemy wjesele, při składnosći našeho swjedženja prawje wjele n o w y c h sobustawow do našeho towařstwa přijec. Nic jenož wučeni a bohaći, fararjo a wučerjo, ale tež ludžo z ludu su nam lubje witani, dokelž ma a chce być naša Maćica Serbska ze svojim Serbskim Domom srjedžišćo našeho cyłego Serbowstwa.

Wučah z wustawkow.

§ 3. Wotpohlad.

Jeho (towařstwowy) wotpohlad je: z wudawanjom dobrych ludowych a wědomostnych serbskich spisow, kaž tež wědomostneho časopisa za zdźělanosć serbskeho luda po móžnosći so starać.

§ 4. Sobustawy.

Towařstwo wobstoji z r j a d n y c h a w u r j a d n y c h sobustawow.

Jako r j a d n y sobustaw móže kóždy nad sobu rozkazowacy, samostatny, w němskim khěžorstwje bydlacy, bjezporočny, serbskeje rěče mócný mužski być.

Za wurjadne sobustawy plaća ći, kotřiž druhej narodnosći přisłušeja abo we w u k r a j u bydla. — Toho runja móža žónske tež wurjadne sobustawy być.

§ 6. Prawa a přislušnosće sobustawow.

A. P r a w a.

Rjadne sobustawy maja:

- a) prawo hłosowanja we wšěch towařnistwowych naležnosćach, kotrež z prawami, po wustaw-

kach předsydstwu a wubjerkej připokazanymi, wobmjezowane njejsu;

- b) aktivne a passivne wólbne prawo;
- c) prawo na darmotne dostaće exemplara kóždeho towařnistwoweho spisa teho lěta, za kotrež su swój sobustawski přinošk zapłaćili.

Tuto pod c. mjenowane prawo wužiwaja tež w u-
r j a d n e sobustawy.

B. P ř i s l u š n o s ć e.

Wšitke sobustawy maju lětny přinošk po 4 markach do pokładnicy plaćić a njejsu k ž a n e m u d r u h e m u r u k o w a n j u z w j a z a n i. Hewak maju wšitke sobustawy přislušnosć, zo za wotpohlady towařnistwa po móžnosći skutkuja.

